

Akrediteerimise ja mõõtja pädevustõenduse nõude sätestamine õigusaktides *(seisuga 08.02.2017):*

I AKREDITEERIMISE NÕUE:

1. **“Toote nõuetele vastavuse seaduse”** (edaspidi TNVS) § 28 lg 3 kohaselt peab **vastavushindamisasutus** ja isik, kes taotleb vastavushindamisasutuse tegevusluba, olema tegevusloaga taotletavaks vastavushindamiseks akrediteeritud; seaduse § 5 lg 7 alusel kehtestas majandus- ja kommunikatsiooniminister 16.09.10 määruse nr 65 „**Tulemasina ohutusnõuded ja nõuetele vastavuse tõendamine**“, mille § 5 lg 1 kohaselt on tulemasina lastekindlust tõestava katse tegemiseks pädev **katselabor**, mis on selleks akrediteeritud ILAC liikmesorganisatsiooni poolt vastavalt standardis EVS-EN ISO/IEC 17025 esitatud nõuetele.

2. **“Mõõteseaduse”** § 7² lg 1 kohaselt on **teavitatud asutus** vastavushindamisasutus, kellele on antud õigus teha mõõtevahendite vastavushindamise toiminguid ja kellele (lg 2 kohaselt) kohaldatakse TNVS-is vastavushindamisasutuse kohta sätestatud käesolevast paragrahvist tulenevate erisustega; § 14 lg 1 kohaselt peab isik, kes taotleb õigust tegutseda või tegutseb **taatluslaborina** siseriikliku taatlemise alal, olema taatlemiseks vajalikus mõõtevaldkonnas akrediteeritud kalibreerimislaborina; taksomeetrite, gaasi-, vee-, soojus- ja elektriarvestite taatlemiseks võib ta olla akrediteeritud katselaborina; lisaks peab taatluslabor olema taatlemisel vastavusotsuse tegemiseks akrediteeritud inspekteerimisasutusena; § 17 lg 5 kohaselt on kinnispakkide nõuetele vastavus tõendatud, kui pakendajal on kehtiv sertifikaat selle kohta, et kinnispakkide nõuetele vastavuse kontrollimise ja täitekoguse tagamise süsteemi on sertifitseerinud asjakohast akrediteeringut omav **sertifitseerimisasutus**; § 30 lg 4 kohaselt peab isik või asutus, kes soovib tegutseda **riigietaloni laborina**, olema vastavas mõõtevaldkonnas akrediteeritud kalibreerimislaborina; § 31 lg 3 kohaselt peab isik, kes soovib tegutseda **tugietaloni laborina**, olema asjaomasel mõõtevaldkonnas akrediteeritud kalibreerimis- või katselaborina.

3. **„Seadme ohutuse seaduse“** § 8 lg 4 kohaselt peab **seadme auditi** (varem „tehniline kontroll“) **tegija** olema auditi toiminguteks akrediteeritud inspekteerimisasutusena; § 10 lg 4 kohaselt tõendab sertifitseerimisasutuse antud pädevustunnistus isiku vastavust käesolevast seadusest tulenevatele nõuetele, kui pädevustunnistuse on andnud vastavateks toiminguteks akrediteeritud **sertifitseerimisasutus**; § 11 lg 3 kohaselt tõendab püsiliite mittepurustavat katset tegeva isiku kompetentsuse ning püsiliite tegemise protseduuri sobivust TNVS § 27 kohast tegevusluba omav (st akrediteeritud) **vastavushindamisasutus**; seaduse (§ 9 lg 4 ja § 10 lg 6) alusel kehtestas majandus- ja taristuminister järgmised määrused:

- 16.07.2015 määrus nr 95 „**Auditi kohustusega seadmed ja nõuded auditile ning auditi tulemuste esitamisele**“, mille § 8 lg 2 kohaselt võib auditi teostaja arvestada seadme omaniku või kasutaja poolt korraldatud seadme tehnilise seisukorra hindamiseks tehtud katsetusi, uuringuid ja mõõtmisi, eelkõige kui need on tehtud akrediteeritud **labori** poolt;
- 03.07.2015 määrus nr 86 „**Auditi kohustusega elektripaigaldised ning nõuded elektripaigaldise auditile ja auditi tulemuste esitamisele**“, mille § 4 lg 4 kohaselt teeb auditi tegija kindlaks, kas elektripaigaldis vajab elektromagnetilise ühilduvuse lisahindamist selleks akrediteeritud **asutuse** poolt;
- 09.07.2015 määrus nr 88 „**Seadme vahetu kasutaja, kasutamise järelevaataja, seadmetööd ja auditit tegeva isiku kompetentsusele ja selle tõendamisele ning sertifitseerimisskeemile esitatavad nõuded**“, mille § 5 lg 2 kohaselt juhindub **isikusertifitseerimisasutus** selle määrusega reguleerimata küsimustes seadme ohutuse seadusest ja akrediteerimisest tulenevatest nõuetest.

4. "**Vedelkütuse seaduse**" § 9 lg 2 kohaselt väljastab kütuse vastavussertifikaadi Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EÜ) nr 765/2008 nõuetele vastava akrediteerimisasutuse poolt **akrediteeritud vastavushindamisasutus**.

5. "**Väärismetalltoodete seaduse**" § 38 lg 3 kohaselt loetakse väärismetalltoodete eksperdi kompetentsus tõendatuks, kui **ekspert** on väärismetalltoodete uuringuteks **akrediteeritud** või **eksperdiks oleva füüsilise isiku** on personali sertifitseerimiseks **akrediteeritud** ettevõtte uuringuteks sertifitseerinud; § 40 lg 2 p. 8 kohaselt peab väärismetalli proovi tõendava äriühingu **katselabori** väärismetalli analüüside teostamiseks olema **akrediteerinud** Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EÜ) nr 765/2008 nõuetele vastav akrediteerimisasutus.

6. „**Lõhkematerjaliseaduse**“ § 2 lg 1 kohaselt kohaldatakse lõhkematerjali ja pürotehnilise toote vastavushindamisele ning **teavitatud asutusele TNVS-i** sellest seadusest tulenevate erisustega.

7. „**Elektroonilise side seaduse**“ § 126 lg 2 kohaselt kohaldatakse **teavitatud asutusele TNVS-i**.

8. "**Meditsiiniseadme seaduse**" § 2 lg 5 kohaselt kohaldatakse meditsiiniseadme **teavitatud asutusele** ja vastavushindamisele **TNVS-i** sätteid sellest seadusest tulenevate erisustega.

9. "**Meresõiduohutuse seaduse**" § 19² kohaselt on **teavitatud asutus** vastavushindamisasutus, kellel on õigus teostada laeva ohutusvarustuse nõuetele vastavuse tõendamiseks vajalikke vastavushindamise protseduure ja kellele kohaldatakse **TNVS-i**.

10. "**Raudteeseaduse**" § 66⁴ kohaselt korraldab tava- või kiirraudteesüsteemi allsüsteemi ja koostalitluse komponendi nõuetele vastavuse tõendamist **vastavushindamisasutus TNVS-i** tähenduses.

11. "**Toiduseaduse**" § 52 lg 1 kohaselt analüüsitakse järelevalve käigus võetud proove asjakohaste analüüside tegemiseks **volitatud laboratooriumis**, mis vastab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 882/2004 artiklis 12 sätestatud nõuetele (*st p.o akrediteeritud*).

12. „**Maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse**“ § 34 lg 2 kohaselt analüüsitakse põllumajandustoodete koostisosade ja kvaliteedi näitajaid valdkonna eest vastutava ministri **volitatud laboratooriumis**, mis vastab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 882/2004 artiklis 12 sätestatud nõuetele (*st p.o akrediteeritud*).

13. "**Veterinaarkorralduse seaduse**" § 34¹ lg 1 kohaselt analüüsitakse järelevalve käigus ja loomataudide diagnoosimise eesmärgil võetud proove nende analüüside tegemiseks **volitatud laboratooriumis**, mis vastab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 882/2004 artiklis 12 sätestatud nõuetele (*st p.o akrediteeritud*).

14. „**Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse**“ § 49 lg 1 kohaselt **akrediteerib EMAS-tõendajat** sihtasutus Eesti Akrediteerimiskeskus või rahvusvaheliselt tunnustatud akrediteerimisasutus.

15. „**Keskkonnaregistri seaduse**“ § 39 lg 3 kohaselt on keskkonnaregistri vastutaval töötlejal õigus esitada keskkonnaregistrisse kandmiseks andmeid pärast nende kontrollimist tunnustatud või **akrediteeritud asutuste** poolt.

16. "**Veeseaduse**" § 12¹ lg 2⁴ kohaselt peab **katselabor**, kes võtab veeuuringute raames proove ja teeb vee füüsilis-keemilisi ja keemilisi analüüse, olema veeuuringu vastavas valdkonnas **akrediteeritud** nii proovivõtmise kui ka määratavate näitajate osas; lg 7¹ kohaselt peab **referentlaborina** tegutsemise õigust taotleb **katselabor** vastama standardi EVS-EN ISO/IEC 17043 või muu samaväärse rahvusvaheliselt tunnustatud standardi nõuetele ning olema veeuuringu valdkonnas, milles referentlabori staatust taotletakse, **akrediteeritud**.

17. „Söödaseaduse“ § 31 lg 3 kohaselt analüüsib järelevalve käigus võetud proove Veterinaar- ja Toiduamet asjakohaste analüüside tegemiseks akrediteeritud laboratooriumis; § 32 lg 1 kohaselt võib **referentlaboratooriumiks** volitada laboratooriumi, mis vastab selle seaduse § 31 lõikes 3 sätestatud nõuetele.

18. „Väetiseseaduse“ § 7 lg 3 kohaselt on väetise koostise nõuetekohasust tõendavaks dokumendiks kohaste analüüsimeetodite rakendamiseks akrediteeritud laboratooriumi katseprotokoll proovi analüüsi tulemuste kohta.

19. „Taimkaitseaduse“ § 88² lg 2 kohaselt peab järelevalvel taimkaitsevahendite analüüse teostav **labor** olema selleks rahvusvaheliste nõuete kohaselt akrediteeritud.

20. „Alkoholiseaduse“ § 1 lg 4 kohaselt on **volitatud labor** selle seaduse tähenduses alkoholianalüüside tegemiseks akrediteeritud labor, mis on saanud õiguse tegutseda volitatud laborina.

21. „Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse“ § 41 lg 2 kohaselt võib **referentlaborina** tegutseda **labor**, mille on asjakohastes uuringuvaldkondades akrediteerinud Eesti või välisriigi rahvusvaheliselt tunnustatud akrediteerimisorgan.

22. „Geograafilise tähise kaitse seaduse“ § 9 lg 3 ja § 24 lg 3 alusel kehtestas Vabariigi Valitsus 06.06.00 määruse nr 182 **“Ametiasutuste pädevus “Geograafilise tähise kaitse seaduse” rakendamisel”**, mille § 6 lg 2 kohaselt teeb omadusliku seose geograafilise tähisega tähistatava kauba või teenuse iseloomuliku tunnuse ja kauba tootmise, töötlemise või müügiks ettevalmistamise koha vahel kindlaks **volitatud** või **referentlabor** toiduseaduse tähenduses toidutoorme ja toidu osas, akrediteeritud labor alkoholiseaduse tähenduses alkoholi osas ja akrediteeritud labor mõõteseaduse tähenduses muude kaupade ja teenuste osas.

23. „Lennunduseaduse“ § 15 lg 2 alusel kehtestas Vabariigi Valitsus 07.07.00 määruse nr 225 **„Mootoriga õhusõiduki keskkonnakõlblikkuse nõuded“**, mille § 4 kohaselt tehakse õhusõiduki keskkonnakõlblikkuse nõuetele vastavuse aluseks olevad mõõtmised selleks akrediteeritud laborites.

24. „Kiirguseaduse“ § 51 alusel kehtestas sotsiaalminister 15.05.14 määruse nr 29 **„Kiirgusohutusnõuded meditsiiniradioloogia protseduuride teostamisel ja meditsiiniikiiritust saavate isikute kaitse nõuded“**, mille § 6 lg 5 p. 3 kohaselt võib meditsiiniikiiritusseadme heakskiidu- ja toimimiskatseid teha vastavas mõõtevaldkonnas akrediteeritud labor.

25. „Tolliseaduse“ § 39 lg 7 alusel kehtestas rahandusminister 22.04.04 määruse nr 83 **„Kauba läbivaatuse ning sellest proovide ja näidiste võtmise kord“**, mille § 4 lg 1 kohaselt võib proove ja näidiseid tolli asemel võtta ka akrediteeritud laboratooriumi esindaja tolliametniku juuresolekul.

II AKREDITEERIMISE VÕI MÕÖTJA PÄDEVUSTÕENDUSE NÕUE:

1. **“Mõõteseaduse”** § 5 lg 1 kohaselt on mõõtetulemuste jälgitavus tõendatud, kui mõõtmised on teinud **pädev mõõtja**, kes kasutab taadeldud või jälgitavalt kalibreeritud mõõtevahendit; lg 2 p. 1 ja p. 2 kohaselt peab **tolli- ja maksuseadustes** sätestatud ning **riikliku järelevalve käigus** teostatavate mõõtmiste korral olema mõõtetulemuste jälgitavus tõendatud; lg 3 kohaselt hinnatakse ja tõendatakse **mõõtja pädevust akrediteerimise või erialase pädevuse hindamise ja tõendamise** teel; lg 5 kohaselt hindab ja tõendab **mõõtja erialast pädevust** Eesti akrediteerimisasutus; lg 6 alusel kehtestas majandus- ja kommunikatsiooniminister 05.10.06 määruse nr 85 **“Mõõtja erialase pädevuse hindamise ja tõendamise kord”**.

2. **„Seadme ohutuse seaduse“** § 9 lg 4 alusel kehtestas majandus- ja taristuminister 03.07.15 määruse nr 86 **„Auditi kohustusega elektripaigaldised ning nõuded elektripaigaldise auditile ja auditi tulemuste esitamisele“**, mille § 5 lg 4 kohaselt arvestab auditi tegija mõõtmisi, katsetusi ja uuringuid, kui need on tehtud selleks akrediteeritud või mõõteseaduse kohaselt pädevaks hinnatud labori poolt.

3. **“Tolliseaduse”** § 35 lg 1 kohaselt võib kaubakoguste mõõtmist tollikontrolli käigus teostada isik, kes on mõõteseaduse kohaselt tunnistatud erialaselt pädevaks asjaomases mõõtevaldkonnas.

4. **“Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse”** § 33¹ lg 2 kohaselt peab aktsiisikauba mõõtmiste korral mõõtetulemuste jälgitavus olema tõendatud mõõteseaduse alusel; lg 4 – **mõõtja pädevus** on tõendatud kui akrediteerimisasutus on mõõtja käesoleva seaduse §-s 33 sätestatud mõõtmisteks akrediteerinud või **erialaselt pädevaks** hinnanud ja tõendanud; lg 5 – aktsiisikauba mõõtmisteks kohustatud isik võib lasta ennast akrediteerida või **erialaselt pädevaks** hinnata ja tõendada.

5. **„Ühistranspordiseaduse“** § 64 lg 8 kohaselt võib taksomeetreid kohandada isik, kelle **pädevust on hinnatud mõõteseaduse § 5 kohaselt** ja kellel on nõuetekohane pädevust tõendav tunnistus.

6. **„Liiklusseaduse“** § 192 lg 1 p. 9 kohaselt peab sõiduki tehnonõuetele vastavust kontrolliv äriühing olema **pädev mõõtja mõõteseaduse tähenduses** ja omama asjakohast erialase pädevuse tunnistust; seaduse (§ 73 lg 11 ja 12) alusel kehtestas majandus- ja kommunikatsiooniminister 03.03.11 määruse nr 17 **„Nõuded sõidumeerikule ja selle paigaldamisele ning sõidumeeriku kontrollimise tingimused ja kord“**, mille § 5 lg 1 kohaselt võib sõidumeeriku sõidukile paigaldada ja sõidumeerikut kontrollida ettevõtja, kelle on mõõteseaduse § 5 lõikes 5 nimetatud akrediteerimisasutus tunnistanud tema **erialal pädevaks**.

7. **„Atmosfääriõhu kaitse seaduse“** § 34 lg 1 kohaselt teostab õhukvaliteedi taseme mõõtmist pädev mõõtja ning § 61 lg 3 kohaselt teostab välisõhus leviva müra mõõtmist pädev mõõtja mõõteseaduse tähenduses.

8. **„Ehitusseadustiku“** § 96 lg 3 alusel kehtestatud majandus- ja taristuministri 03.08.15 määruse nr 101 **„Tee ehitamise kvaliteedi nõuded“** § 2 lg 16 kohaselt peavad teetööde kvaliteedinõuete täitmise kontrollimisel kasutatavad seadmed ja **mõõtja erialane pädevus** vastama kehtestatud nõuetele.

9. **„Rahvatervise seaduse“** § 8 lg 2 p. 17 alusel kehtestas sotsiaalminister järgmised määrused:

- 04.03.02 määrus nr 42 **“Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid”**, mille § 12 kohaselt peab määruses käsitletud müra parameetrite mõõtmise teostajal olema mõõteseaduse alusel välja antud erialast kompetentsust kinnitav tunnistus või akrediteerimistunnistus;
- 17.05.02 määrus nr 78 **“Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni mõõtmise meetodid”**, mille § 4 lg 2 kohaselt peab

üldvibratsiooni mõõtjal olema mõõteseaduse alusel välja antud **erialast kompetentsust** kinnitav tunnistus või akrediteerimistunnistus;

- 06.05.02 määrus nr 75 “**Ultra- ja infraheli helirõhutasemete piirväärtused ning ultra- ja infraheli helirõhutasemete mõõtmine**”, mille § 1 lg 4 kohaselt peab ultra- ja infraheli helirõhutasemete **mõõtjal** olema mõõteseaduse alusel välja antud **erialast kompetentsust** kinnitav tunnistus või akrediteerimistunnistus.

10. „**Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse**“ § 19 lg 3 kohaselt peab töötervishoiuteenus osutav **isik** olema **pädev mõõtja** mõõteseaduse tähenduses, kui osutatav töötervishoiuteenus sisaldab töökeskkonna ohutegurite parameetrite mõõtmist; seaduse (§ 3 lg 4, § 4 lg 5, § 6 lg 6 ja § 7 lg 3) alusel kehtestas Vabariigi Valitsus järgmised määrused:

- 08.04.10 määrus nr 47 „**Töötervishoiu ja tööohutuse nõuded tehnikust optilisest kiirgusest mõjutatud töökeskkonnas, tehniliku optilise kiirguse piirnormid ja kiirguse mõõtmise kord**“, mille § 8 lg 3 kohaselt teevad optilise kiirguse mõõtmisi pädevad mõõtjad mõõteseaduse tähenduses ja lg 4 kohaselt peavad optilise kiirguse mõõtmisel mõõtetulemused olema **tõendatult jälgitavad** mõõteseaduse tähenduses;
- 12.04.07 määrus nr 108 „**Töötervishoiu ja tööohutuse nõuded müra mõjutatud töökeskkonnale, töökeskkonna müra piirnormid ja müra mõõtmise kord**“, mille § 9 lg 2 kohaselt peavad müra mõõtetulemused olema **tõendatult jälgitavad** mõõteseaduse tähenduses;
- 12.04.07 määrus nr 109 „**Töötervishoiu ja tööohutuse nõuded vibratsioonist mõjutatud töökeskkonnale, töökeskkonna vibratsiooni piirnormid ja vibratsiooni mõõtmise kord**“, mille § 8 lg 2 kohaselt peavad vibratsiooni mõõtetulemused olema **tõendatult jälgitavad** mõõteseaduse tähenduses;
- 20.06.00 määrus nr 193 „**Plii ja selle ioonsete ühendite kasutamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded**“, mille § 2 lg 2 kohaselt mõõdab töökeskkonna õhu pliiisaldust akrediteeritud või **erialase pädevuse** kinnitust omav **labor**;
- 20.03.01 määrus nr 105 “**Ohtlike kemikaalide ja neid sisaldavate materjalide kasutamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded**”, mille § 2 lg 4 kohaselt mõõdab töökeskkonna õhu ohtlike kemikaalide sisaldust akrediteeritud või **erialase kompetentsuse** kinnitust omav **mõõtelabor**.